

Monumentnummer*: 525431

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 1 juli 2002
Kadaster deel/nr: 82900/132

*Monumentnaam***

Mercurius en Neptunus

*Woonplaats**

Schiedam

*Gemeente**

Schiedam

*Provincie**

Zuid-Holland

*Straat**

Westerkade

*Nr**

28

*Toev.**

*Postcode**

3116 GK

*Woonplaats**

Schiedam

Situering

Locatie

Westerkade

30

3116 GK

Schiedam

*Kadastrale gemeente**

Schiedam

*Sectie**

M

*Kad. object**

Appartement

Grondperceel

368

Schiedam

M

5986

*Rijksmonumentomschrijving***

Inleiding

Duo voormalige BRANDERIJEN "Neptunus" en "Mercurius" gebouwd in 1870 in Eclectische stijl. De branderijen zijn gesitueerd aan de in 1860 gegraven Westerhaven, die is aangelegd ten behoeve van de laatste grote bloeiperiode (1850-1880) van de (kleinschalige) Schiedamse brandersbedrijvigheid. De branderijen zijn typologisch representatief voor de huisvesting van deze specifieke productiefase binnen de Jeneverbedrijfstaking in deze periode. Karakteristiek is de asymmetrische gevelindeling die het gevolg is van de opstelling op de begane grond van de (bredere) beslagbakken aan één zijde van de branderij en de ketelapparatuur aan de andere zijde. Op de eerste verdieping bevonden zich, in oorsprong geheel links en rechts, de deuren waardoor, via een ladder, de zakken grondstoffen naar binnen werden gedragen.

NB: Het meest linker venster op de verdieping van nr. 28 is gewijzigd in een deur. De begane grond van nr. 28 (Mercurius), oorspronkelijk de gespiegelde variant van nr. 30, is gewijzigd ten behoeve van de nieuwe kantoorfunctie. Inwendig is staat het pand op de verdieping in verbinding met het aanpandige nr.26. De

achtergevels van de beide panden en de zijgevel van nummer 30 zijn, ter hoogte van de begane grond en de zolderverdieping gewijzigd. De karakteristieke detaillering van de ramen en deuren is bij een aantal vensters verloren gegaan. In het interieur van nummer 28 is op de zolderverdieping een verlaagd plafond aangebracht.

Omschrijving

Het duo aanpandige branderijen is opgetrokken op een rechthoekige plattegrond en bestaat uit een hoge begane grond verdieping en een ruime verdieping onder een met pannen gedekt zadeldak dat met de nokrichting haaks op de straat staat. De voorgevels zijn boven een hardstenen plint opgetrokken in rode/grauwe bakstenen en de achter- en zijgevels in gele IJsselsteen.

De ten opzichte van elkaar gespiegelde, voorgevels zijn gevat tussen gemetselde pilasters met spaarvelden over een hoogte van twee bouwlagen. In het spaarveld van de pilasters is gele IJsselsteen toegepast. De pilasters worden bekroond door gemetselde kapitelen met een natuurstenen astragaal en abacus. De pilasters ondersteunen de gemetselde getrapte tandlijst die de daklijn van beide puntgevels volgt. De puntgevel is afgewerkt met een overstekende houten geprofileerde kroonlijst. De voorgevel is voorzien van een kops uitgemetselde kordonlijst. Op de begane grond bevat de linker branderij (Neptunus) rechts van het midden een dubbele openslaande inrijpoort met daarboven een segmentboogvormig bovenlicht. De poort is gevat tussen twee natuurstenen pilasters op een natuurstenen voet die de segmentboogvormige rollaag ondersteunen. De rollaag bevat een natuurstenen sluitsteen waarin het bouwjaar (1870) is gegraveerd. Links en rechts van de poort zijn respectievelijk twee en één hoger in de gevel geplaatste, segmentboogvormige vensters met openslaande ramen, een natuurstenen waterdorpel en een strekse rollaag met siermetselwerk van gele IJsselsteen. Op de verdieping bevinden zich rechts respectievelijk een tweelicht en een enkel rondboogvormig venster en geheel links een rondboogvormige deur, allen met hardstenen waterdorpels en een bekroning in de vorm van een strekse rollaag met siermetselwerk van gele IJsselsteen voorzien van een kops uitgemetselde omlijsting.

Direct onder de nok is, opgenomen in de tandlijst nog een rondboogvormig venster conform de andere.

De rechter branderij (Mercurius) heeft in oorsprong dezelfde gespiegelde vormgeving, maar is op enkele punten gewijzigd. Boven de vensters van de verdieping van beide branderijen zijn in het midden van de gevels natuurstenen naamplaten ingemetseld. Het linker bedrijfspan (nummer 30) draagt de naam "Neptunus", het rechter (nummer 28) "Mercurius". Boven de plint bevindt zich in beide panden een hardstenen blokje ter grote van een baksteen. In het blokje van nummer 28 zijn de letters D.J. gegraveerd en in het blokje van nummer 30 de letters J.A.M.N. In de zijgevels en achtergevel van het pand zijn alle vensters segmentboogvormig, bekroond met strekse rollagen en voorzien van gemetselde waterdorpels. De zijgevel van Neptunus bevat ter hoogte van de verdieping nog de vijf oorspronkelijke segmentboogvormige vensters. In de zijgevel van Mercurius resteert nog slechts één origineel venster op de verdieping.

De achtergevel van Mercurius bevat ter hoogte van de verdieping nog drie oorspronkelijke vensters en onder de nok een rondlicht. De achtergevel van Neptunus heeft op de begane grond rechts nog een origineel venster, ter hoogte van de verdieping links drie vensters en onder de nok een rondlicht. De zij- en achtergevels bevatten ter hoogte van de balklaag eenvoudige muurankers met rechte schieters. In de zijgevel van Neptunus bevinden zich naast de muurankers ronde ventilatie-openingen.

De inwendige structuur van de voormalige branderijen wordt bepaald door een samengestelde balklaag. Op de begane grond wordt de dubbele onderslagbalk gesteund door gietijzeren kolommen. De kapconstructie bestaat uit een reeks spanten in de vorm van hangwerken.

Waardering

Voormalige branderijen "Neptunus" en "Mercurius" gebouwd in Eclectische stijl in 1870, als representanten van het karakteristiek bouwtype voor de laatste grote bloeiperiode (1850-1880) van de (kleinschalige) Schiedamse brandersbedrijvigheid van algemeen belang vanwege de architectuur- en cultuurhistorische waarde, alsmede vanwege de beeldbepalende - en ensemblewaarde in relatie met de overige branderijen en mouterijen aan de in 1861 gegraven Westerhaven.

Hoofdcategorie

Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Industrie

Functie

Branderij